

Phd. 104b6–105d12:

Dívej se tedy, co chci ukázat. Jde o tohle: *vychází najevo, že netoliko ony opaky se vespolek nepřijímají, nýbrž i všechny ty věci, které sice samy nejsou mezi sebou opačné, ale opaky mají stále v sobě, i ty, jak se podobá, nepřijímají onu Ideu, jež je opačná tomu, který jest v nich, nýbrž při jeho příchodu buď zanikají nebo ustupují. Či neřekneme o čísle tři, že dříve buď zanikne nebo se s ním stane cokoli jiného, nežli by vydrželo, aby jsouc číslem tři stalo se sudým?*

Ovšem že ano, řekl Kebés.

A přece není dvojka opakem trojky.

Jistě ne.

Nejsou to tedy jen opačné Ideje, které nesnášejí příchod jedné k druhé, nýbrž také některé jiné věci nesnášejí příchod opaků.

Máš zcela pravdu.

Chceš tedy, abychom určili, budeme-li s to, které to jsou?

Ovšemže.

Zdalipak by to byly, Kebéte, ty, *kteře přinucují to, cokoli zaujmou, aby podržovalo nejen svou vlastní Ideu, nýbrž vždycky také ještě Ideu něčeho, co je něčemu opakem?*

Jak to myslíš?

Jak jsme právě mluvili. Víš přece, že cokoli zaujme Idea čísla tři, musí být netoliko tři, nýbrž i liché.

Ovšemže.

K něčemu takovému tedy, tvrdíme, nikdy by nepřistoupila Idea opačná oné Ideji, která by to vytvářela.

Jistě ne.

A vytvářela to lichost?

Ano.

A té je opakem Idea sudého?

Ano.

Tedy k číslu tři nepřijde Idea sudého.

To ne.

A tak je číslu tři neúčastno sudého.

Neúčastno.

Trojka je tedy nesudá.

Ano.

Co se tedy týče mých slov, že musíme určit, které věci, ač nejsou něčemu opačné, přece to nepřijímají – jako například nyní trojka, ač není opakem sudého, nicméně ho nepřijímá, neboť stále s sebou přináší jeho opak, a tak i dvojka proti lichému a oheň proti studenému a přemnoho jiných věcí – nuže viz tedy, zdali to určuješ takto: *není to jenom opak, který nepřijímá opaku, nýbrž i ta věc, která přináší něco opačného proti tomu, k čemu sama jde, ta sama přinášející věc, nikdy by nepřijala opak toho, co přináší. A opakuj si znova v mysli, neboť není špatné slyšet jednu věc mnohokrát. Číslo pět nepřijme Ideu sudosti, ani číslo deset, jeho dvojnásobek, ideje lichosti. Ovšem dvojnásobek je také sám opakem něčeho jiného, ale přece nepřijme Ideje lichosti; a jistě ani Idea půldruhého ani ostatní takové zlomky, obsahující polovinu, nepřijmou Ideje celku, a podobně zase třetina a všechny takové zlomky. Snad totiž sleduješ a máš o tom stejné mínění.*

Zcela rozhodně mám stejné mínění a sleduji.

Tak tedy mluv zase ze začátku. Ale neodpovídej mi slovy mých otázek, nýbrž ber si příklad ze mne. Říkám to proto, že vedle odpovědi, o které jsem mluvil na prvním místě, té jisté odpovědi, vidím po nynějším výkladu jinou jistotu. *Kdyby ses mne totiž ptal, co svým vniknutím do těla způsobí, že tělo bude teplé, nedám ti jistou odpověď, tu nevzdělanou, že*

teplost, nýbrž tu vtipnější, vyplývající z nynějšího výkladu, že oheň. Ani jestliže se otážeš, co svým vniknutím do těla způsobí, že tělo onemocní, neřeknu že nemoc, nýbrž že horečka; ani na otázku, co svým vniknutím do čísla způsobí, že číslo bude liché, neřeknu že lichost, nýbrž že jednotka. A tak dále. Nuže viz, zdali už dostatečně víš, co chci.

Ano, úplně dostatečně.

Odpověz tedy, řekl Sókratés, co svým vniknutím do těla způsobí, že tělo bude živé.

Duše, odpověděl.

A je tomu vždycky tak?

Jak by ne? řekl Kebés.

Cokoli tedy zaujme sama duše, vždy k tomu přichází přinášejíc život?

Ovšem že přichází.

Zdalipak je něco opakem života, či nic?

Jest.

Co?

Smrt.

Jistě tedy duše nikdy nepřijme opak toho, co sama vždy přináší, jak vyplývá z toho, o čem jsme se dříve shodli?

Zcela rozhodně, pravil Kebés.

Phaedr. 265d3–266c3

Sókr. Mně se zdá, že jedna část těch řečí byla vsutku jen sehraná hra; ale pokud jde o dva druhy postupů zmíněných v tom, co bylo jaksi náhodou promluveno, nebyla by nevděčná práce, kdyby někdo dovedl postihnouti jejich význam.

Faidr. Kterých to?

Sókr. < První forma postupu spočívá v tomto > *Za souborného nazírání uvádět pod jednu Ideu věci porůznu rozptýlené*, aby definováním každé věci činil jasným, o čem by pokaždé chtěl vyučovat [...].

Faidr. A který myslíš Sókrate ten druhý druh?

Sókr. Býti schopen zase naopak *rozdělovat podle Idejí, podle jejich přirozeného členění, a snažit se přitom nezломit žádnou část* po způsobu špatného kuchaře [...].

Faidr. Máš zcela pravdu.

Sókr. Těchto věcí jsem i já sám milovníkem, Faidre, těch *rozborů* a *souborů*, abych byl schopen mluvit a myslit; a také kdykoli soudím o někom jiném, že je přirozeně schopen se dívat na *jedno* a na *mnohé*, ženu se za ním „vzadu jako po stopě boha“.

Soph. 253d1–e2

Host Rozdělovati jsoucna podle rodů a ani nepokládati tutéž ideu za jinou, ani jinou za tutéž, zdali pak neřekneme, že to je věc dialektického vědění?

Theit. Ano, řekneme.

Host Kdo je schopen to dělati, ten zajisté dostatečně rozpoznává [1 a] *jednu Ideu prostupující všude množstvím věcí, z nichž jedna každá trvá odděleně*, [1 b] *i mnoho Idejí ve spolek různých, jež jsou zvenku od jedné < Ideje > objímány*, [2 a] *a zase jednu, jak procházejíc množstvím celků je sloučena v jednotu*, [2 b] *a mnohé < Ideje > docela odlišné a oddělené*. A toto pochopení způsobu, jímž může každá < Idea > vstupovat do společenství a jímž zase ne, je znalostí dělení podle rodů.

Polit. 284e9-285b6:

Sókr. Ml. Jeden i druhý z dílů, které jsi naznačil, věru je veliký a mnoho se liší mezi sebou. Host Co druhdy říkají, Sókrate, mnozí z duchaplných mužů [totiž pythagorejci], v domění, že hlásají nějakou moudrost, že se totiž měřické umění vztahuje ke všem věcem, které vznikají, to právě je to, co bylo nyní řečeno. Neboť vskutku všechny věci, které jsou předmětem umění, jsou jistým způsobem ve styku s měřením. Ale protože nejsou zvyklí hledět na Ideje, když provádějí rozlišení, na jedné straně házejí přímo na jednu hromadu tyto tak velice odlišné věci, pokládajíce je za stejné, a na druhé straně zas dělají opak toho, že totiž jiné věci rozdělují, ale ne na přirozené části. Má se to dělat tak: kdykoli někdo napřed zpozoruje společenství mnoha věcí, nemá dříve ustávat, dokud v něm neuvidí všechny rozdíly, přinejmenším všechny ty, které mají povahu Idejí, a naopak zase, pokud jde o rozmanité nepodobnosti, kdykoli jsou spatřeny v množství věcí, má být pro něho nemožno, aby v plachosti přestával dříve, nežli všechny podobné znaky uzavře do obsahu jedné podobnosti a obemkne je bytností jednoho rodu.